

TOT UW DIENST

Over wisselstress, evenwichtsoefeningen en acrobatentoeren

Als ouders uit elkaar gaan...

Het schooljaar is gestart. Leerkrachten hebben kennis gemaakt met de kinderen en ontmoeten hun ouders tijdens de oudercontacten. Bart en Nelles die sinds de zomervakantie elkaars stiefbroer zijn geworden, zaten vorig jaar samen bij juf Els in de vierde klas. De school denkt erover om Nelles naar de parallelklas over te laten gaan. In de klassenraad worden pro's en contra's geformuleerd. Uiteindelijk is het voorstel dat de zorgleerkracht een gesprek met beide jongens zal aangaan. De directeur zal met de ouders van Bart en Nelles een gesprek voeren om hun wensen en argumenten te beluisteren. Daarna zal de klassenraad beslissen. **Claire Wiewauters**

Eén van de betrokken ouders vraagt na afloop van een lezing om mijn advies. Ik moet hem teleurstellen, ik heb geen kant-en-klaaroplossing. Ik stel hem ook gerust. Ik denk dat het wel goed komt met Nelles en Bart. Ze worden omringd door zorgzame volwassenen, zowel thuis als op school. Volwassenen die zich realiseren dat de nieuwe gezinssituatie een hele aanpassing is voor de kinderen. Volwassenen die vragen stellen en luisteren naar het standpunt van elkeen. Volwassenen die niet vergeten om hierbij ook naar de stem van de kinderen te luisteren.

Wanneer ouders uit elkaar gaan is dat voor kinderen, ongeacht de leeftijd, een heftige gebeurtenis die hun veilige en vertrouwde wereld op zijn kop zet. Alle kinderen gaan bij scheiding van de ouders door een aanpassingsperiode. Onderzoek toont aan dat kinderen ongeveer twee tot drie jaar nodig hebben om terug voluit vanuit hun veerkracht in het leven te staan. In die periode gaan kinderen door een rouwproces. Ze verliezen de heerlijkheid van hun gezin. Ze zoeken naar hun plek in nieuwe gezinsvormen. Als kinderen gedurende deze periode geconfronteerd worden met een verhuis, een verandering van school, het wennen aan een nieuwe partner, het leven in een nieuw samengesteld gezin, zorgt dat voor bijkomende stress en aanpassing. Dat is niet wat ouders wensen voor hun kinderen. Het is een gevolg van een beslissing op een ander terrein: het stopzetten en/of aangaan van een partnerrelatie.

Beschermjassen gewenst

Kinderen vertellen zelden rechtstreeks en onmiddellijk waar ze 'last' van hebben. Ze laten dit zien door signalen. Leerkrachten krijgen te maken met kinderen die zich moeilijk kunnen concentreren. Huisartsen

zien kinderen met hoofdpijn en buikklachten, maar vinden geen fysieke oorzaak. In de hulpverlening worden aanpassingsreacties zichtbaar via klachten op gedrags- en emotioneel niveau. Het is van belang om deze signalen te zien als een 'normale reactie' op een moeilijke situatie en het kind de aandacht en steun te geven die het dan nodig heeft.

Het is goed dat de omgeving rondom kinderen tijdens die periode extra 'beschermjassen' biedt. Onderzoek toont immers aan dat kinderen die kunnen terugvallen op volwassenen, buiten hun gezin, die hen doorheen

deze periode bijstaan een sneller en beter herstel doormaken. Elke volwassene kan hierin zijn steentje bijdragen: de directe omgeving, de schoolse context, de hulpverlening, of –indien nodig– de familierechtbank of jeugdrechter.

Grootouders die een veilige en betrouwbare plek bieden voor hun kleinkinderen en geen partij kiezen voor of tegen één van de ouders, zijn van onschatbare waarde. Leerkrachten die zich beschikbaar stellen: 'Ik weet dat het een spannende en moeilijke periode is. Je weet dat je altijd bij mij terecht kan' doen dienst als buffer. Een leider van de sportclub die bereid is het gesprek met de ouders aan te gaan over de wisselende aanwezigheid van de jongere kan ook een verschil maken. Een bemiddelaar die naar de kinderen luistert en samen met de ouders zoekt naar een

passende oplossing kan het conflict voorkomen of beheersbaar houden. Een rechter die tijdens het hoorrecht bereid is zich af te stemmen op de leefwereld van de jongere geeft het signaal dat justitie 'het belang van het kind' in acht neemt.

Postduifkinderen

Ook ouders zelf kunnen heel wat doen. Ouders moeten bij scheiding op zoek naar een kostenverdeling en een verblijfsregeling. Het is goed dat ouders weten dat verblijfscoouderschap, een week-weekregeling, niet noodzakelijk voor elke situatie en elk kind de zaligmakende oplossing biedt. De verblijfsregeling dient rekening te houden met de noden en de behoeften van dit specifieke kind en van deze ouders. De verblijfsregeling zou flexibel aangepast moeten worden aan de leeftijd van de kinderen.

Vanuit het onderzoek 'Scheiding in Vlaanderen' dat tussen 2006 en 2010 plaatsvond, weten we dat het niet de aard van de verblijfsregeling is die hét verschil maakt. Wel de wijze waarop ouders binnen de verblijfsregeling het ouderschap reorganiseren. Kinderen gedijen het best, ook na scheiding, in een situatie waarin zowel voldoende structuur als steun aanwezig is, en dit bij elke ouder. Wanneer een ouder er compleet door zit, en zelf weinig steun uit de omgeving ervaart, zal een kind zichzelf beschikbaar maken als vertrouwenspersoon en als troost. Hierdoor komen kinderen onvoldoende toe aan de eigen ontwikkelingsstaken. Ook kinderen die na scheiding geen contact hebben met één van de ouders, doen het doorgaans minder goed.

Doorslaggevend voor een goed herstel is dat het kind niet blootgesteld wordt aan het conflict tussen beide ouders. Kinderen die voortdurend negatieve verhalen over de andere partner horen, kinderen die 'postduif' en 'boodschapper' zijn, hebben het moeilijk. Deze kinderen vertellen dat ze 'nooit meer op hun gemak zijn'. Zij zijn voortdurend op hun hoede. Ze willen noch de één, noch de ander kwetsen, en blijven zelf gekwetst achter.

Nieuwe gezinsvormen zijn doorheen de laatste jaren een maatschappelijke realiteit geworden: een op vijf kinderen leeft met gescheiden ouders. Ongeveer 50 procent van deze kinderen leeft na een periode van vijf jaar in een nieuw samengesteld gezin. Ondertussen kunnen we beroep doen op onderzoek en wetenschappelijke kennis en op vele ervaringsverhalen. Tijd dus om deze expertise samen te brengen en aan elkaar te toetsen. Op 29 september gaat in het Elzenveld in Antwerpen een congres door waarbij we vanuit verschillende perspectieven nadenken over 'gezinstransities vanuit het perspectief van kinderen'. We laten hierbij ook jongeren aan het woord en zullen aan het eind van de dag aanbevelingen geven aan het beleid, de minister van Welzijn en van Justitie.

- Meer over deze studiedag op <http://www.hig.be/nl/content/studiedag-gezinstransities-vanuit-het-perspectief-van-de-kinderen>. Inschrijven is nog mogelijk.

- Claire Wiewauters is samen met Monique Van Eyken auteur van het boek *Een week mama, een week papa? Wat kinderen bij scheiding echt nodig hebben* dat in 2014 verscheen bij Lannoo. Wiewauters is pedagoog en psychotherapeut en doceert in de opleiding Gezinswetenschappen van Odisee. Ben ook jij geboeid door relaties en opvoeding? Inschrijven voor Gezinswetenschappen kan nog tot 8 oktober, zie: www.odisee.be/gezin

- De komende maanden geeft Claire Wiewauters op verschillende locaties in Vlaanderen voor de Gezinsbond een voordracht over de steun die kinderen bij scheiding nodig hebben. Je kan deelnemen aan de voordracht 'Mijn ouders zijn uit elkaar' op volgende locaties en data: 17 september om 19.30 uur in Merelbeke, 14 oktober om 20 uur in Zutendaal, 19 november om 20 uur in Izegem en 24 november om 19 uur in Opwijk. Meer informatie over tickets of data in 2016 vind je op www.gezinsbond.be/weekmama.